

Viete, kam s odpadom?

Priemerná rodina na Slovensku vyprodukuje asi 350 kilogramov odpadu ročne. Hoci legislatíva striktné vyžaduje jeho separovanie, v konečnom dôsledku skončia takmer tri štvrtiny z neho na skládkach.

Výhovorky neobstoja

Separovanie odpadu by malo byť štandardom v každej domácnosti. Inými slovami, smetný kôš slúži len na nerecyklovateľný odpad. Pre všetky ostatné zložky odpadu platia pravidlá, ktoré je potrebné dodržiavať nielen preto, že tak vyžaduje zákon, ale aj preto, že ich prítomnosť v komunálnom odpade vážne ohrozuje životné prostredie a ľudské zdravie. Navyše, každá obec je zo zákona povinná vytvoriť podmienky na separovanie odpadu, vďaka čomu sú dnes zberné nádoby na plasty, sklo a papier bežnou súčasťou kontajnerových stojísk.

Kam s plastami?

Plastový odpad predstavuje celosvetový problém, v severnom Pacifiku sa ho nachádza už šesťkrát viac ako planktónu. Plastové fľaše sa rozkladajú 400 až 500 rokov, v prípade recyklácie sa však dajú využiť znova, napríklad na výrobu flísových mikín. Doma si na zber plastov stačí vyhraďiť vreco alebo väčšiu krabicu, ktoré po naplnení vyprázdnete do príslušnej zbernej nádoby, zvyčajne označenej žltou farbou. Patria do nej PET fľaše od nápojov, tégliky z jogurtov, igelitové vrecká, fólie, polystyrén či obaly z kozmetických produktov. Nemali by byť znečistené, dôkladné umývanie však nie je potrebné. Stačí ich vyprázdniť a zredukovať ich objem, aby v kontajneri nezaberali veľa miesta. To platí najmä pre PET fľaše, ktoré je nutné stlačiť.

Kam s papierom?

Aj v dobe digitalizácie bežná domácnosť vyprodukuje množstvo papierového odpadu. Noviny, časopisy, kancelársky papier, letáky, kartóny, papierové obaly, návody od elektrospotrebičov. To všetko je taktiež potrebné zbierať separátne a následne vyspať do zbernej nádoby na papier, ktorá býva označená modrou farbou. Papier obsiahnutý v odpadoch sa dá zrecyklovať až sedemkrát a tona zrecyklovaného papiera môže zachrániť pred výrubom až 17 stromov.

Kam so sklom?

Sklenené fľaše a poháre sa prakticky dajú recyklovať donekonečna. Naopak, v prírode by sa rozkladali tisíce rokov. Vhadzujte ich preto do zberných nádob označených zelenou farbou. Výnimkou sú zálohované obaly zo skla, ako napr. fľaše na pivo, víno, malinovku, minerálku, sirupy a podobne. Bývajú označené textom „návrtný obal“ a pri spätnom odbere musia byť v neporušenom stave, bez mechanických nečistôt vo vnútri alebo na povrchu. Do zelených nádob patria len nevrtné obaly zo skla, sklenené nádoby, fľašky a fľaštičky od kozmetiky a liekov, tabuľové sklo, sklenené črepy. Pozor, nevhadzujte do nich žiarovky, porcelán ani keramiku. V prípade pochybností Vám napovedia informačné štítky na kontajneroch.

Kam s kovmi?

Aj plechovky od nápojov, konzervy či hliníkové fólie sa prírode rozkladajú desiatky rokov. Pritom je možné ich ďalej spracovávať a vyrábať z nich nové plechovky, súčiastky do automobilov, či rôzne kovové predmety. Farba zberných nádob na kovy a spôsob zberu sa v jednotlivých obciach môžu líšiť. Nádoby sú zvyčajne červenej farby a okrem plechoviek od nápojov do nich patria aj kovové výrobky a súčiastky, kovové obaly a alobal. V niektorých obciach sa kovy zbierajú spolu s plastami do žltého kontajnera, preto je potrebné pozorne čítať pokyny na štítku nalepenom priamo na zbernej nádobe alebo hľadať informácie na internetovej stránke samosprávy. Do zberných nádob nevhadzujte kovové obaly, ktoré sú znehodnotené farbami alebo inými chemikáliami. Nadrozmernej kovový odpad je vhodnejšie odovzdať na zbernom dvore, prípadne do veľkoobjemových kontajnerov, ktoré na tento účel vyleňujú niektoré obce.

Kam s elektroodpadom a batériami?

Prenosné batérie je najjednoduchšie zbierať do krabičky a po naplnení ich zaniest do najbližšej predajne s elektrom. Tam môžete odovzdať aj elektroodpad s rozmermi do 25 cm (napr. fény, rýchlovarná kanvica, mobilné telefóny, žehličky a pod.), ako aj odpad zo svetelných zdrojov. V tomto prípade nemáte povinnosť zakúpiť si nový produkt. V cene elektro zariadení sú totiž

už zahrnuté aj poplatky za spätný zber starých elektrospotrebičov a ich recykláciu. Ak kupujete veľký elektrospotrebič, môžete ten pôvodný odovzdať predajcovi. Ak nákup nového spotrebiča neplánujete, nepotrebné chladničky, práčky či televízory je potrebné zaviesť na najbližší zberný dvor. Firmy a inštitúcie môžu požiadať o bezplatný odvoz vyradených IT zariadení a spotrebičov aj organizáciu zodpovednosti výrobcov – napr. SEWA - ktorá elektroodpad odvezie priamo z vašich priestorov a vystaví aj potvrdenie o recyklácii pre účely kontroly.

Elektroodpad sa v prírode nikdy nerozloží a látky v ňom obsiahnuté môžu kontaminovať pôdu, vodu či vzduch. Na druhej strane, ak sa tieto komodity ekologicky zlikvidujú a zrecyklujú, množstvo materiálov z nich - kovy, vzácne kovy, plasty a sklo - môže byť opätovne spracovaných a využitých v ďalšej výrobe. Vedeli ste napríklad, že materiál z jednej žehličky vystačí na výrobu 30 plechoviek? Nezabudnite však, že prenosné batérie, akumulátory a spotrebiče musia byť pri odovzdávaní v kompletnom stave, v žiadnom prípade sa nepúšťajte do ich rozoberania sami.

Sledujte symboly

OBALY

To, že obal alebo produkt nepatria do smetného koša, spoznáte podľa jednoduchého symbolu postavy stojacej pri zbernej nádobe. Znamená, že obal je potrebné po použití vhodiť do príslušnej farebnej zbernej nádoby. Do nádob na separovaný odpad patria aj obaly a návody na použitie, ktoré bývajú súčasťou balenia elektrospotrebičov.

ELEKTROODPAD A BATÉRIE

Zvlášť opatrní buďte, ak nájdete značku prečiarknutej zbernej nádoby. V takom prípade máte pre seba elektrospotrebič alebo batériu, ktoré možno odovzdať len na vyhradených miestach, a to na zbernom dvore alebo v predajni s elektrospotrebičmi.

